

Sözceleme Kuramı Çerçevesinde “Biz” Adılının İncelenmesi

Investigation of the Pronoun “We” within the Framework of Enunciation Theory

Esra GÜVEN¹ , Ayşe EZİLER KIRAN²

¹Dr., Ege University, TOBİR, İzmir, Turkey

²Prof. Dr., Hacettepe University, Faculty of Letters, French Language Teaching, Ankara, Turkey

ORCID: E.G. 0000-0001-8098-748X;

A.E.K. 0000-0001-6355-8376

Corresponding author:

Esra GÜVEN,

Ege Üniversitesi, TÖBİR, Metin Göktepe

Caddesi, No: 21, D: 2 Tinaztepe, Buca, İzmir,

Türkiye

E-mail: eguven0@cu.edu.tr

Submitted: 11.12.2020

Revision Requested: 22.02.2021

Last Revision Received: 19.03.2021

Accepted: 30.04.2021

Citation: Guven, E., & Eziler Kiran, A.

(2021). Sözceleme kuramı çerçevesinde

“biz” adılının incelenmesi. *Litera*, 31(1),

309-327.

<https://doi.org/10.26650/LITERA2020-839219>

öz

Bu çalışmada Türkçede çok önemli olan ve üzerinde az sayıda çalışma yapılmış olan öznellik konusu, “biz” adılı çerçevesinde ele alınmıştır. “Biz” adılının anlamsal içeriği belirlenmeye çalışılmış, aynı zamanda diğer adillerle ilişkisi üzerinde durulmuştur. Söz konusu ilişkiler belirlenirken “biz” adılının eylemlerle olan ilişkisi çalışma dışında bırakılmıştır. Çalışmada Émile Benveniste’in Sözceleme Kuramı’ndan yararlanılmıştır. Benveniste, sözcelemeyi, konuşan ya da yazan kişinin dilde “sana/size” seslenen ya da “ona/onlara” göndermede bulunan “ben/biz” olarak kendine bir konum belirlediği süreçlerden biri olarak tanımlamıştır. Söz konusu kuram çerçevesinde öncelikle “biz” adılının tanımı üzerinde durulmuş; ardından “biz”/“ben” karşıtlığına değinilmiştir. “Biz” adılının unvanlarla nasıl kullanıldığı gösterildikten sonra kurmaca yapıtlarda, tezlerde, bilimsel araştırmalarda ve grup çalışmalarında “biz” kullanımı incelenmiştir. Öte yandan iç konuşmada (monolog) “biz”e nasıl ulaşıldığı üzerinde durulmuştur. “Biz”in, “siz”in yerine geçmesi; “biz”/“siz”/“sen”=ast üst ilişkisi; “biz”/“siz”/“sen”=eşitlik ilişkisi ortaya çıkarılmıştır. Bunlara ek olarak “biz” adılı kullanımının tersinlemenin iki yönü olan, olumsuzdan olumluya ve olumludan olumsuzu doğru anlamsal bir değişim gösterdiği belirlenmiştir. Üçüncü tekil kişi, çoğul yerine konuştuğu zaman “biz” adılının nasıl anlam kazandığı gösterilmeye çalışılmış; böylece kimi zaman belirsiz bir “ben” olan bir “biz” de ortaya çıkarılmıştır. Konuşucunun sorumluluktan kaçınma “biz”in içinde kaybolma stratejileri açıklanmaya çalışılmış; siyasal metinlerde/söylemlerde konuşucuların/sözcülerin kullandıkları “biz”e de bu bağlamda değinilmiştir. Son olarak “bizler” üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öznellik, adıl (zamid), biz, söylem çözümlemesi, Émile Benveniste

ABSTRACT

In this paper, the matter of subjectivity, which is of paramount importance in Turkish, yet studied in a limited number of research, was discussed centering on the pronoun “we”. In this regard, the pronoun’s semantic content was defined, emphasizing its relation to other pronouns. In doing so, the Benveniste’ Enunciation Theory was applied. Initially, the definition of the pronoun “we” was resolved, then the conflict between the pronouns “we”/“I” was analyzed further. After observing how the pronoun “we” is used with titles, its use in fictional works, theses, scientific research, and group studies was also examined. Additionally, how the pronoun “we” was reached in the inner speech was also investigated, and the process of replacing “we” with “you”;

"we"/"you" (plural, polite)/"you" (second person singular)=subordinate parent relationship; we"/"you" (plural, polite)/"you" (second person singular)=equality relationship were revealed. Therefore, it was observed that these uses show a semantic change from both negative to positive and from positive to negative, which are two aspects of inversion. Besides, it was revealed how the pronoun "we" acquires its semantic sense when the third singular person speaks on behalf of multiple persons. Finally, the observed use of "we" referring to uncertain "I" and, the speaker's strategies of avoiding responsibility and getting lost in "we" were explained. The "we" as used by spokespersons in political texts/discourses was also mentioned in this context, and the use of "we are" was emphasized.

Keywords: Subjectivity, pronoun, we, discourse analyses, Émile Benveniste

EXTENDED ABSTRACT

In this paper, the matter of subjectivity, which is of paramount importance in Turkish, yet studied in a limited number of researches, was discussed centering on the pronoun "we". In this regard, the pronoun's semantic content was defined, emphasizing its relation to other pronouns. In doing so, the interaction of the pronoun "we" with verbs was excluded from the study, and the Benveniste' Enunciation Theory was applied. Benveniste defines enunciation as the process in the language in which the speaker or writer determines a position for himself as "I/we" who addresses "you (singular)/ you (plural)" or refers to "him-her/ them". Subjectivity, which is one of the primary communication features and a universal language phenomenon, is also briefly explained in the study.

Within this theory's framework, initially, the definition of the pronoun "we" is stated. In traditional grammar books, the pronoun "we" is mostly described as "first plural person". It is noteworthy that according to this definition, the pronoun "we" carries a specific contradiction within. After discussing the definition of the pronoun "we", the conflict between the pronouns "we"/"I" was resolved. In Turkish, "we" is not the same with "I (plural persons)". Indeed, It is the plural form of "I" and consists of multiple "I". The "we"/"I" contrast is followed by how "we" is used with titles. A detailed evaluation was made regarding the pronoun "we" within titles, and the identified uses were explained with examples. In such usages, the person who says "we" may have meant "me" instead. Besides, it was observed that in fictional works such as novels and stories, the subject of enunciation creates a fictional "we", thus giving the impression that it also includes the subject of enunciation (author). In addition to these, the use of "we" in fictional works, theses, scientific researches, and group studies was analyzed. In these cases, there is again a "joint speaker". This joint speaker enunciation consists of two "I" when viewed from the speaker's perspective. How the pronoun "we" was reached in the inner speech (monologue) was also investigated. In the inner speech (monologue),

the speaker establishes a “you”/“I” relationship and transforms himself into the articulation of the oppositional relationship by accepting himself as the speaker and “you” as the receiver, (I+you=we) thereby reaches the “we”. After that, it was observed that the pronoun “we” replaced the pronoun “you”. The substitution of “we” for “you” can be explained as follows: If the speaker is single, it can replace “you” (singular)/“you” (plural), thus creating “we” (I+you/you=we). On the other hand, “we”/“you” (singular)/“you” (plural)=subordinate parent relation is another example. Here, the speaker gives a softened order, assuming that the “you” (singular)/“you” (plural) he addresses is already or will be in agreement with his ideas and actions. In the “we”/“you”/“you”=equality relationship, which is another designated usage, the speaker makes an indirect offer, assuming that the “you” (singular)/“you” (plural) the speaker addresses is already or will be in agreement with him/her. Additionally, as observed in the study that the use of the pronoun, “we” has two aspects of inversion (irony), from negative to positive and from positive to negative. In the negative to the positive aspect of the reversal (irony), the speaker can react negatively to a word spoken based on criticism or an accusation using “we”. On the other hand, in the positive to negative aspects of the inversion (irony), the speaker (s) jokingly criticize themselves. Also, it was showed how the pronounced “we” becomes meaningful when the third person speaks on behalf of the plural; Thus, a “we”, which is sometimes an uncertain “I” was also defined. Besides, the speaker’s strategies of avoiding responsibility and getting lost in “we” were explained. Here, it is the question of covering up the guilt, getting lost in “us”, decreasing the responsibility, and forgiving by thinking that someone like him exists. The “we” used by speakers/spokespersons in political texts/discourses was also mentioned in this context. The “we” in political discourse is used when the speaker says positive things. When political spokespersons use “we”, the first person singular and third-person singular unite, turning into “we”. The spokesperson is the joint speaker. Finally, the phrase “We are” was also scrutinized. As observed, there was also a plural repetition in the use of “We”.

The findings showed that as it may be in some other pronouns, Turkish subjectivity appears in various forms and meanings centered around “we” in different contexts. The study showed how different senses of the pronoun “we”, which is one of the pronouns described as “noun substitutes” in traditional grammar, actually attribute in the context.

Giriş

Bir metni okurken dikkat çekmeyen, geleneksel olarak adın yerini tutan birimler olarak betimlenen adıllar, dilde anlam bakımından zayıf ögeler olarak görülse de aslında bizi tekrarlamaktan kurtaran, bağlam içerisinde dilsel değere sahip olan vazgeçilmez ögelerdir. Tüm dillerde belirtik ya da örtük bir şekilde kullanım sıklığı çok geniş olan adıllar dillerin evrensel ögeleridir. Dillerde anlamsal ve işlevsel açıdan birbirinden ayrılan adıllar diğer sözcük gruplarına göre sayısal olarak azdır.

Kişi adıları, her zaman yalnızca kavramlara gönderme yapan ad özellikli terimlerden farklı olarak, ister kişi, ister zaman, ister yer olsun, her zaman yalnızca dilsel birimlere gönderme yapmaktadır. Dil dışı dünyada göndermeleri yoktur. Bu “dilsel birimlerin” niteliği de bir sözcelemede ortaya çıkış biçimlerine bağlı olup bireysel yaratımın, kullanımın ürünüdürler. Bir sözceleme, oluşturulduğunda yeniden üretilebilir ve her kullanımda yeni bir dilsel durum gösterirler (Benveniste, 1995, s. 141).

Émile Benveniste kişi adılarının iki alt dizge oluşturduklarını ortaya koymuştur: Birincisi bir sözceleme durumuna göndermede bulunan ya da bir söylem içinde yer alan “ben/sen” karşıtlık dizgesi. Bu dizgede yer alan “ben” öznel ve kişiseldir; oysa “sen” kişiseldir, ama öznel değildir. İkinci dizgedeki “o” ise sözceleme durumunun ve “ben”/“sen” bağıntısının dışında kalan ve öznellik niteliği olmayan, insan, nesne ya da kavram olabilir. Bir insan olduğu zaman bile, sözü edilen birey (Kıran ve Eziler Kıran, 2018, s. 256) olup etkileşimin dışındadır.

Kişi adılarından “ben”in ve “biz”in en önemli özelliklerinden biri yukarıdakilerden de anlaşılacağı gibi dilde özneliği ortaya koymaya yardımcı ögelerin başında gelmesidir. Bu çalışmada “Türkçede özneliği anlatan “biz” adılının diğer kişi adılarıyla ilişkisi nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Ümit Deniz Turan (1998), *Türkçe Metinlerde Adılların Dağılımı ve İşlevi* adlı çalışmasında Türkçedeki gönderge ve metin işaret adılarının (*boş adıl: o/onlar, bu/bunlar ve şu/şunlar*) dağılım ve işlevlerini merkezleme kuramı çerçevesinde tartışmıştır. Biçimbilimsel bir çalışma olan bu araştırma, adıllarla ilgili ayrıntılı bir çalışma olmamakla birlikte adıllar üzerine yapılacak diğer çalışmalar için fikir verebilecek niteliktedir.

Adıllarla ilgili bir diğer çalışma Yeter Torun'un (2009), *Derleme Sözlüğü ve Türkçe Sözlük'te Madde Başlı Olarak Kişi Adıllarının Kullanımı Üzerine* adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada kişi adıllarının sözlükbirim olarak kullanımını incelemiştir. Geleneksel dilbilgisi temel alınarak yapılmış bu çalışmada varılan sonuç *Derlem Sözlüğü ve Türkçe Sözlük'te* yer alan, çoğunlukla da birinci tekil kişi adıyla birleşme ve türetme yoluyla oluşturulan sözlükbirimlerin *dolu sözcük*; çekim ekleriyle oluşturulmuş biçimlerin ise *boş sözcük* kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Kerim Demirci (2014), *Pro-Forms: Are Pronouns Alone in the Function of Representation?* adlı çalışmasında dilbilgisel açıdan adıl olarak adlandırılmayan ama adıllık gösteren dil unsurlarını ele almıştır.

Naile Hacızade (2017) ise *Türkçede Kişi Adıllarının Deyişselliği* adlı çalışmasında kişi adıllarını deyişsellikleri açısından incelemiştir. Çok ayrıntılı olmasa da kişi adlarıyla ilgili daha ayrıntılı yapılacak araştırmalara rehberlik edebilecek nitelikte bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

"Ben" adıyla ilgili ve oldukça ayrıntılı olan bir diğer çalışma ise Ayşe Eziler Kıran'ın (2019), *Sözceleme Kuramları ve Öznellik: Ben'in Halleri* adlı çalışmasıdır. Eziler Kıran bu çalışmada özneliğin nasıl ifade edildiğini, "ben" adını eylemlerle sınırlandırarak ve Benveniste'in sözceleme kuramına dayanarak ortaya koymuştur. Eziler Kıran'a (2019) göre, dilin bazı öğelerindeki özneliği ancak konuşucu ya da sözceleme öznesi, gereksinim ve özellikle de yaratıcılığı ile içinde bulunduğu bağlamla öznel (ya da nesnel) bir söyleme dönüştürebilir. Bu durumda sözce, söylem ve anlatıyı içine alır. Çalışma benzer araştırmalara yol gösterecek nitelikte hazırlanmıştır.

Bu konudaki diğer bir çalışma Emine Serap Bozkurt (2019) tarafından yapılmıştır. Bozkurt (2019), *Dilin Anlam İnşasında Adıllar* adlı çalışmasında yazılı metinlerden seçilen örneklerdeki adılları anlam boyutunda ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra çalışmasında metin içinde adıl gibi hareket eden farklı yapıların da olduğuna değinmiştir. Bütün sözcüklerin gerçek dünyada karşılıkları olduğu için adıl özelliği taşıyabildiklerini iddia eden Bozkurt (2019) adılların, adların yanı sıra başka dil unsurlarının da yerine geçebileceği üzerinde durmuştur.

Benveniste (1995) ise, *Adılların Öz Niteliği* adlı yazısında adılların bütüncül bir sınıf oluşturmadıklarını, göstergeleri oldukları dilin özelliğine göre farklı türler oluşturduklarını

göstermiş; özellikle “ben”/“sen”/“o” kişi adlarını tartışmıştır. Çok ayrıntılı olan bu çalışma adlarla ilgili yapılan pek çok çalışmaya öncülük etmektedir.

Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada Türkçede çok önemli olan ve üzerinde az sayıda çalışma yapılmış olan öznellik konusu, “biz” adlı çerçevesinde ele alınmıştır. Bir taraftan “biz” adılının anlamsal içeriği belirlenmeye çalışılırken diğer taraftan öteki adlarla ilişkisi üzerinde durulmuştur. Söz konusu ilişkiler belirlenmeye çalışılırken “biz” adılının eylemlerle olan ilişkisi çalışma dışında bırakılmıştır. Söylemler içindeki “biz” adılı Benveniste’in sözceleme kuramı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

1. Sözceleme Kuramı

Sözceleme kuramı, Benveniste tarafından her söylemin¹ bir kişi tarafından, başka bir kişiye söylendiği yer ve zamana göre anlam kazandığı düşüncesiyle ortaya atılmıştır. Bir başka deyişle, sözceleme, söylenen söz ile onu söyleme eylemi veya süreci arasındaki ayrımın koşullarını gösterir. François Dosse (1993) Durcrot’un sözlerine dayanarak, dil sistemi, bir sistem olduğu halde sözceleme olgusunun dilde göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermesi nedeniyle Benveniste’in çok önemli bir dilbilimci olduğunu belirtir (Aktaran Machado, 2015, s. 11). Kıran ve Eziler Kıran’ın (2018, s. 253) belirttiğine göre Benveniste, dili biçimsel bir dizge, yalnız bilgi iletmeye yarayan bir kod olarak düşünen yapısalcı görüş çerçevesini aşmış, genel bağlama ve alıcılara göre dilin işleyiş sorunlarını ortaya koymuş, böylelikle, söylem çözümlemesinde, öznenin önemi, sözceleme süreci ve dilin iki anlamlama biçimi üzerinde durmuştur.

Sözceleme, bireysel bir kullanım edimiyle dilin işleyişe geçirilmesidir. Bireysel olarak gerçekleşen sözceleme dille karşılaştırıldığında bir *üstlenim* süreci olarak tanımlanabilir. Konuşucu dilin biçimsel dizgesini üstlenir ve konuşucu olma durumunu bir yandan özel belirtilerle, öte yandan da ikincil nitelikte yöntemlerle dile getirir. Dilin bireysel üstlenim edimi konuşan kişiyi (konuşucuyu) sözüne katar. Bu sözcelemenin oluşturucu bir verisidir. Konuşucunun sözcelemesinde yer alması, her söylem ediminin bir iç gönderim merkezi oluşturmasına neden olur. (Benveniste, 1995, s. 139-140-141).

1 Benveniste, sözcelemenin iki biçimde gerçekleştiğini söylemektedir: söylem ya da anlatı. Bu nedenle çalışmada “sözce” yerine “söylem” demenin daha doğru olduğu düşünülmektedir. Çünkü her sözce söylem değildir.

Ece Korkut'a (2017, s. 61) göre sözceleme kuramı, her sözün kim tarafından, kime hangi an ve yerde söylendiğine göre bir anlam kazandığı düşüncesiyle oluşturulmuştur. Sözcelemenin, bir sözcü üretme edimi olduğunu belirten Korkut (2017, s. 61), sözcelem ya da sözcelemenin, sözcü(ler) üretme durumunu, koşullarını, sürecini belirten bir terim olduğunu vurgulamıştır. Sözcenin ise, belirli bir zaman ve yerde, belirli bir konuşucu (veya ortak konuşucu: biz) tarafından üretilen bir söz olduğunu belirtmiştir.

Benveniste'e göre sözcelemenin biçimsel dizgesinin incelenmesinde her zaman yalnız "kişi"lere göndermede bulunan biçimlerle (kişi adları, uzam ve zaman gösteren belirteçler) her zaman yalnız "kavramlar"a göndermede bulunan biçimler arasında bir ayırım yapıldığını belirten Kıran ve Eziler Kıran (2018, s. 256), doğal dillerde, anlamlar ve küçük biçimsel dizgeler biçiminde düzenlemelerin, ancak bir sözceleme edimine ve durumuna göndermede bulunarak çözümlenebilen "göstericiler"den oluştuğunu belirtmiştir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda özetleyecek olursak, Benveniste, sözcelemeyi, konuşan ya da yazan kişinin dilde "sana/size" seslenen ya da "ona/onlara" göndermede bulunan "ben/biz" olarak kendine bir konum belirlediği süreç olarak tanımlamıştır. Konuşulurken "ben" dendiğinde, anlatımın öznesi olarak konuşan "ben" söz edilen "ben"den bu şekilde ayırt edilebilir. Söylem belirtik ya da örtük bir şekilde "ben, şimdi, burada" göstericilerini içermektedir. Bir başka deyişle söylemde belirtik bir şekilde "ben" yer almasa da mutlaka konuşan bir "ben" vardır ve buna karşılık örtük de olsa seslendiğimiz bir "sen" vardır. Bir başka anlatımla "sen" diyen bir "ben", bana hitap eden bir "sen" vardır. Bunların yanı sıra belirli bir anda ve yerde konuştuğumuz da ortadadır.

2. Öznellik

İletişimin temel özelliklerinden biri ve dilde evrensel bir olgu olan öznellik, bir sözcelemede konuşucunun/yazanın her zaman kendisini dilbilimsel yollarla bir kişi olarak konumlandırmasıyla var olmaktadır.

Eziler Kıran (2019) öznelliği "konuşucunun kendisini özne olarak kabul etme yeteneği olup dilbilgisinde "ben" adılı ile gösterilir" (Eziler Kıran, 2019, s. 87) şeklinde tanımlamıştır. Eziler Kıran'ın (2019, s. 87) belirttiğine göre dilbilimde özne, öznenin oluşturduğu sözcedeki, söylemdeki yeri ve konumudur.

Benveniste öznelliği “konuşucunun kendini “özne” olarak ortaya koyma yetisidir.” (Benveniste, 1995, s. 180) olarak tanımlamaktadır. Benveniste’e (1995, s. 180) göre öznellik herkesin yaşanmış deneyimlerini aşan ve bilincin sürekliliğini sağlayan tinsel bir birim olarak tanımlanabilir. Öznellik, kişi ulamının dilsel niteliğiyle belirlenir ve temeli “*Ben* diyen *ben*dir.” ifadesine dayanmaktadır. Benveniste’in (1995, s. 183) belirttiğine göre, öznelliğin dilin içinde yer alması, dilde ve dil dışında kişi ulamını oluşturur.

Benveniste (1995, s. 181), dilin, her konuşucunun kendini özne olarak ortaya koyduğu için söyleminde “ben” diyerek kendine gönderme yapabilmesinin, dili olanaklı duruma getirdiğinden; “ben” dışında yer alan ve bir yansıma olan, “sen” dediğim ve bana “sen” diyen başka birini gerektirdiğinden söz etmiştir.

Bulgular

1. “Biz” Adılının Tanımı Üzerine

Geleneksel dilbilgisi kitaplarında yapılan tanıma göre “birinci çoğul kişi” olarak betimlenen “biz” adılının içinde çelişki barındırdığı dikkat çekmektedir. Bu betimlemeye göre “birinci” sözcüğü teklik anlatırken “çoğul” sözcüğü çokluğa gönderme yaptığından bu sözcüklerin birbirleriyle çeliştiği söylenebilir. Bunun yanı sıra yine yapılan tanıma göre “biz” adılı zaten çoğul olduğu için bir yinelemeden de söz edilebilir.

2. “Biz”/“Ben” Karşıtlığı

Türkçede “biz”/“ben” karşıtlığı da sıklıkla karşılaşılan bir kullanımdır. Çünkü “biz”, (çoğul kişideki) “ben”ler anlamına gelmemektedir, “ben”in çoklanmış biçimidir, daha açık bir ifadeyle birden fazla “ben”den oluşmaktadır. “Biz”i kullanan kişi diğer “ben” diyen kişiler adına konuşmuş olmaktadır. Bir başka deyişle sözü ileten konuşucu tek kişidir ve bu konuşucunun iletilisinde yer alan birden çok kişi bulunmaktadır. Buradaki “biz” “ortak konuşucu”dur ve başkalarının adına konuşan bir “ben” söz konusudur.

- (1) Adnan Polat, Galatasaray-Kayserispor maçı öncesi Lig TV’de canlı yayında yaptığı açıklamada, “Maçı izleyen Bursaspor Kulübü Başkanı İbrahim Yazıcı, Sercan’ın transferi nedeniyle mi geldi?” şeklindeki soru üzerine, “İbrahim Yazıcı, benim davetlim olarak geldi. Sercan’ın transferiyle ilgili daha önce görüşmüştük. İstenilen

şartlar bize uygun olmadığı için bu konu orada kaldı. Sercan çok değerli bir oyuncu, ama bizim de kendimize göre bir bütçemiz var. Onun dışına, kim olursa olsun çıkmayı düşünmüyoruz" dedi. (NTV Spor, 2008)

Örnek 1'de "Sercan'ın transferiyle ilgili daha önce görüşmüştük." sözcesinde "biz" adılını kullanan, sözü ileten kişi Adnan Polat'tır ve konuşan "ben" olan Adnan Polat, aynı zamanda diğer "ben" olan İbrahim Yazıcı (o) adına da konuşmaktadır. "...bizim de kendimize göre bir bütçemiz var. Onun dışına, kim olursa olsun çıkmayı düşünmüyoruz" söylem kesitinde kullandığı "biz" ise takımının oyuncularına ve yöneticilerine gönderme yapmaktadır.

3. "Biz"+Unvan

3.3.a. "Biz"+Unvan kullanımlarında "biz" diyen kişi örtük olarak "ben" demiş olabilir. Tek olarak konuşan ve eylemi gerçekleştiren kişi "biz"i kullanmaktadır. Bu kullanıma örnek olarak belediye başkanı, cumhurbaşkanı, rektör, Atatürk verilebilir.

- (2) Biz cahil dediğimiz zaman, mektepte okumamış olanları kastetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumamış olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören gerçek alimler çıkabilir. -Mustafa Kemal Atatürk- (Güdücüler, 2021)

Örnek 2'de konuşucu (Atatürk) burada kendine verilmiş bir unvanla (Cumhurbaşkanı) konuşmaktadır. Konuşan kişi unvanından güç alarak konuştuğu için burada *üstünlük* söz konusudur. Konuşucu kendi özgün düşüncelerini makamının arkasına geçerek sunar, aynı söylem içinde unvanı ve işleviyle gerçek kişiliği de güç kazanmış olur ve seslendiği toplum karşısında daha güçlü görünür. Böyle bir durumun olabilmesi için konuşucunun toplum tarafından unvanının ve işlevinin kabul görmüş olması gerekir. Herkes tarafından kabul edilme, onun unvanını ve işlevini toplumsallaştırmaktadır. Çünkü unvana sahip kişi aynı zamanda başkalarını da temsil etmektedir.

Örnek 2'de aynı zamanda tevazudan da söz etmek mümkündür. Konuşucu (Atatürk), kendisine verilmiş ve toplumsallaştırılmış unvanından (Cumhurbaşkanlığı) kazandığı gücü, sahip olduğu üstünlüğü "ben" kullanarak vurgulamak yerine, "biz"i kullanarak, başka "ben"lere de yararlar sağlayarak alçakgönüllülüğünü ortaya koyar.

3.3.b.1. Roman ve öykü gibi kurmaca yapıtlarda sözceleme öznesi, söz konusu kurmaca metin (roman, öykü, vb...) içinde kurgusal bir "biz" yaratarak sözceleme öznesini (yazarı) de içerdği izlenimini vermektedir.

- (3) Dağın eteğine beyaz minareleriyle sarılmış bu şehrin lisesi, zaman geçtikçe daha canlı, daha berrak hatıralarla bize döner, bizi tekrardan içine alırdı. Biz, herhangi bir sınıftık. Herhangi bir son sınıf olduk... Ön avlusu, aynı zamanda burunları, kolları kırık heykellerle süslü bir müze bahçesi, ancak son sınıf talebeleriyle muallimlerin gezindiği bir yer olan liseyi, bir gün ardımıza dönüp bakmadan başkalarına bıraktık. Bir daha buraya ömrümüzün sonuna kadar talebe olarak giremeyeceğimizi bile bile. Bu müthiş bir şeydi! Biz ne kadar seviniyorduk!.. Sanıyorduk ki, mütemadiyen bir güzel şeyi geride bırakacak, bir daha ona sürünemeyecek, onun içine giremeyecek, bir anı bir daha yaşayamayacaktık. Önümüzde hayat... Her gün bir başka uykuya yatıp bir başka rüya göreceğiz... (Abasıyanık, 2006, s. 107)

Örnek (3)'te Sait Faik Abasıyanık, "Sarıç" adlı öyküsünde kurgusal bir "biz" yaratmıştır. Yaratılan bu "biz" kurmaca sözceleme öznesini de içermektedir. Bir başka deyişle öyküde yer alan kurgusal "biz", Sait Faik Abasıyanık tarafından yaratılan, ama aynı zamanda belki kendisini de içine alan bir "biz"dir. Özellikle özyaşamöyküsel roman ve öykülerde kurgusal ben ile sözceleme öznesi yazar karışabilmektedir.

3.3.b.2. Tezlerde, bilimsel çalışmalarda ve grup çalışmalarında "biz" sıklıkla kullanılmaktadır. Sözü edilen durumlarda yine bir "ortak konuşucu" bulunmaktadır. Bu ortak konuşucu sözceleme konuşucusu tarafından bakıldığında iki "ben"den oluşmaktadır. Birincisi sözceleme gerçekleştiren; bir başka deyişle örtük olarak *ben/şimdi/burada*'yım diyen kişidir; ikinci "ben" ise kâğıt üzerinde de kalabilir, konferansta konuşucu da olabilir. Burada iki "ben" birleşmiştir ve soyut bir ortaklık söz konusudur.

- (4) Sanat Derslerinde Teknik Dışı Alanlar

Öğrenme ve hafıza, biyolojik bilimlerin uzun süredir aydınlatmaya çalıştığı oldukça karmaşık fonksiyonlardır. Hangi bilgilerin ve hatıraların saklanacağı, hangilerinin geri çağırılacağı ve hangilerinin saklı kalacağı pek çok fizyolojik etkene bağlıdır. Bu sunumda öğrenmenin nörobiyolojik altyapısını kısaca inceleyip, özellikle

çinde bulunduğumuz pandemi dönemindeki kaygı ve stresin öğrenme süreçlerine etkisini inceleyeceğiz. (Güven, 2020, s. 7)

- (5) Çocuklar, bilimden İLHAM ALSın, bilimi KEŞFETSin ve YAŞAMINA KATSın. Bilim yaşamın içinde gizli. Yaşamın disiplinlere ayrıştırılmasıyla insanın bilimle ilişkisi zedelendi. Bilimle ilişkiyi yeniden yapılandırmak için yaşamın keşfetmek yeterli! Yaşamın içindeki bilimi, çocukların günlük hayatına taşımalarını sağlamak aslında oldukça kolay. Bu atölyede uygulamalı (hands-on) bilim eğitiminden daha fazla çocuğun yararlanması için biz eğitimcilerin neler yapabileceğine odaklanacağız. Uygulamalı bilim öğretimi alanında Eğlenceli Bilim'in 10 yıllık deneyiminin somut çıktılarını katılımcılarla paylaşacağız. Çocukların içindeki gözlem, hayal ve merak gücünü harekete geçirmek isteyen tüm öğretmenlerimizi atölyemize bekleriz. (Koyuncu ve Erduran, 2020, s. 7)

Örnek (4)'te, 17. "Eğitimde İyi Örnekler" konulu konferansta konuşucu olan Selçuk Can Güven, sözcülemeyi gerçekleştiren ve konferansta konuşucu olan kişidir. Bu söylemde aslında tek bir kişi olan Güven "ben" diyeceğine "biz" diyerek ya biraz alçakgönüllülük göstermekte ya da belirsiz bir ben içinde kaybolmayı seçmektedir. Örnek (5)'te ise yine 17. "Eğitimde İyi Örnekler" konulu konferansa iki kişi olarak katılmış olan Fulya Koyuncu ve Yunus Erduran'dan biri konuşucudur ve "biz" diyerek hem kendini hem de çalışma arkadaşını işaret etmektedir.

3.3.c. İç konuşmada (monolog), konuşucu "sen"/"ben" ilişkisi kurup kendisini konuşucu, "sen"i alıcı kabul ederek karşılıklı ilişkisini eklemlemeye dönüştürmekte ve (ben+sen=biz) "biz"e ulaşmaktadır. Burada yapay bir karşılıklı konuşma söz konusu olmaktadır.

- (6) Uzun bir zaman sonra evden çıkıp parka gitmişti. Bir banka oturdu. Önünden geçen gençleri görünce "Ah Ahmet, biz de bir zamanlar böyle gençtik, yıllar ne çabuk geçti de yaşlandık?" dedi kendi kendine. Geçmişe dalıp zamanın nasıl geçtiğini fark etmedi. Saate baktı. Geç olmuştu. Yine kendi kendine "Aman, geçmişe değil, önümüze bakalım. Haydi kalk gidelim." dedi ve bastonundan destek alarak ağır adımlarla evinin yolunu tuttu².

Örnek (6)'da konuşucu da alıcı da Ahmet'in kendisidir. Konuşucu burada kendisiyle "sen"/"ben" ilişkisi kurmaktadır. "Ah Ahmet, biz de bir zamanlar böyle gençtik, yıllar ne

2 6-25 arası örnekler tarafımızca oluşturulmuştur.

çabuk geçti de yaşlandık?" ve "Aman, geçmişe değil, önümüze bakalım. Haydi kalk gidelim." söylem kesitlerinde konuşucu "ben" ve "sen"i eklemleyerek "biz"e ulaşmaktadır.

3.3.d.1. "Biz"ın "Siz"ın Yerine Geçmesi

Konuşucu tekse "sen"/"siz" yerine geçebilir, böylece "biz"i oluşturur (ben+sen/siz=biz). 3.3.c'deki durumdan farklı olarak gerçek bir karşılıklı konuşma söz konusudur. Bu tür söylemlerde iki özellik dikkat çekmektedir: teklifsiz dilde kullanılması ve şefkat, empati gibi duyguları içermesi. Ancak ölçünlü dilde de örneklerine rastlanabilmektedir.

- (7) Hava çok soğuktu, şala sıkıca sarınıp ısınmaya çalışıyordu. Bu sırada erkek arkadaşı gelip "Çok mu üşüdük!" diyerek kendisine sınımsıkı sarıldı.
- (8) Online ders yapan bir öğretmen, derse başlamadan önce kameraları kapalı bir şekilde derse katılan öğrencilerine "Hepimiz burada mıyız arkadaşlar?" dedi.

Örnek (7) üşüyen bir kişiye yöneltilen bir söylem, "şefkat", "empati" içerirken örnek (8)'de bir öğretmenin öğrencilerine karşı ürettiği teklifsiz dildeki kullanıma yönelik bir söylem gözlemlenmektedir. Bu örneklerin ikisinde de konuşucu, karşısındaki kişinin/ kişilerin yerine geçirek sözcelemeleri gerçekleştirmektedir.

3.3.d.2. "Biz"/"Siz"/"Sen"=Ast Üst İlişkisi

Konuşucu, karşısındaki "sen"/"siz"ın kendisine, kendi düşüncesine, eylemlerine katıldığını ya da katılacağını varsaymaktadır. Bu anlatım biçiminde dolaylı ve yumuşatılmış bir emir söz konusudur.

- (9) Anne, küçük kızına "Tabağımızdaki yemeği bitirmeden masadan kalkmıyoruz." dedi.
- (10) Gözetmen, sınav sırasında konuşan öğrencilere "Sınav sırasında konuşmuyoruz!" diyerek onları uyardı.

Örnek (9) ve (10)'daki söylemlerde konumları dolayısıyla konuşucular (anne ve öğretmen), alıcıların (küçük kız ve öğrenciler), kendi düşüncelerine katılacağını varsayarak yumuşatılmış bir emir söylemi gerçekleştirmektedir.

3.3.d.3. "Biz"/"Siz"/"Sen"=Eşitlik İlişkisi

Konuşucu karşısındaki "sen"/"siz" in kendi düşüncesine, eylemlerine katılacağını varsayarak dolaylı bir teklifte bulunmaktadır. Bu kullanım hem ölçünlü dilde hem de teklifsiz dilde karşımıza çıkmaktadır.

- (11) Bir grup arkadaş hafta sonlarını beraber geçirmek üzere buluşur, ancak bir türlü ne yapacaklarına karar veremezler. Bunun üzerine içlerinden biri "Önce yemek yiyoruz, sonra sinemaya gidiyoruz." diyerek ne yapacaklarını belirlemeye çalışır.
- (12) Arkadaşlarıyla uzun süre aynı kafede oturan ve garsonların sürekli yanlarına gelmesinden rahatsız olan Emre arkadaşlarına "Hadi kalkalım artık, yeter!" der.
- (13) Ali, okulda arkadaşlarıyla sürekli sorun yaşamaktadır. Okulun rehberlik öğretmeni ve Ali'nin sınıf öğretmeni hem kendisiyle hem de babasıyla sürekli konuşmalar da bu durumu çözemezler ve bunun üzerine sınıf öğretmeni, rehberlik öğretmenine "Bir de annesiyle konuşsak mı?" der.

Örnek (11)'de, konuşucu emir veriyormuş gibi görünse de aslında dolaylı olarak yemek yemeyi ve sinemaya gitmeyi teklif etmektedir. Örnek (12)'de konuşucu olan Emre benzer bir şekilde dolaylı ama sert ve sıkıntılı bir şekilde gitmeyi; örnek (13)'te ise sınıf öğretmeni yine dolaylı yoldan kibar bir biçimde söz konusu kişinin annesiyle konuşmayı teklif etmektedir.

3.3.e.1. Tersinleme (Olumsuzdan Olumluya Doğru)

Konuşucu "biz" kullanarak bir eleştiri ya da bir suçlamaya dayanarak söylenen söze olumsuz tepki verebilir. Buradaki "biz" tek kişi de olabilir birden fazla kişi de olabilir.

- (14) A: Bana yardım eder misiniz? Bu işlerin hafta sonuna kadar bitmesi lazım.
B: Biz hiçbir şeyden anlamıyoruz ya, biz tembeliz ya, kendin yapsana!

Örnek (14)'te aslında çalışkan ve becerikli olan kişinin "hiçbir şey anlamadığı" ve "tembel" olduğu konusunda suçlanması ve eleştirilmesi nedeniyle kendisinden istenen bir şeyi sertçe (kızarak) reddetmesi söz konusudur.

3.3.e.2. Tersinleme (Olumludan Olumsuzu Doğru)

Konuşucu(lar) kendi kendisini şaka yollu eleştirmektedir.

- (15) A: Yemek yiyelim mi? Ben yine acıktım galiba!
B: Zaten bütün gün hiçbir şey yemedik, biraz daha yiyelim!
- (16) A: Esen, ne kadar değişik ve güzel mutfak eşyaları bunlar!
B: Evet, mutfakta her şeyimiz var, mutfak eşyası almayı çok severiz. Çok güzel ve sürekli yemek yaparız ya!

Örnek (15)'te bütün gün bir şeyler yiyen iki arkadaştan birinin; örnek (16)'da ise aslında hiç yemek yapmayan ya da güzel yemek yapamayan birinin kendisini/kendilerini yumuşak ve eğlenceli bir biçimde eleştirmesi (kendisiyle/kendileriyle dalga geçmesi) söz konusudur.

3.3.f.1. "Biz", Üçüncü Tekil Kişi, Çoğul Yerine Konuştuğu Zaman

Konuşucunun "ben" yerine "biz"i kullanması olumlu bir durumda alçakgönüllülüğü, olumsuz bir durumda ise "biz" in içinde kaybolma niyeti olduğunu gösterebilir. "Ben"/"biz" yerine üçüncü tekil ya da çoğul kişi kullandığında ise konuşucu kendisi ile söylemi arasına bir mesafe koyma, olumlu/olumsuz durumu üstlenme/üstlenmeme ama vurgulama niyetinde olabilir.

- (17) A: Yemek çok lezzetli olmuş!
B: (Yemeği yapan kişi konuşuyor) Bu yemeği de kimler yapmışsa, çok güzel yapmışlar!
A: Kim yaptı ki?
B: Ben yaptım.
- (18) B: (Yemeği yapan kişi konuşuyor) Bu yemeği de kim yapmışsa artık, çok kötü!
A: Kim yaptı ki?
B: Ben yaptım.

Örnek (17) ve (18)'de yemeği yapan kişi, konuşucuyla aynı kişidir ("ben"/"biz"). Ancak çoğul kişi kullanarak yemek hakkındaki düşüncesini söylemektedir. Bu örneklerden

anlaşılabacağı gibi bağlama göre örnek (17) ve (18)'de çoğul üçüncü kişi kullanıldığında abartma, tekil kişi kullanıldığında ise hafifseme söz konusudur.

3.3.f.2. Tersinleme

Örnek (17) ve (18)'dekine benzer örnekler bağlama göre tersinlemeye (ironiye) de dönüşebilmektedir. Burada bir şeyin tersini söyleyerek söylemin etkisini artırma söz konusudur.

(19) Bu yemeği de kim yapmışsa çok kötü olmuş. Hadi bir tabak daha ver!

(20) Bu gömleği kim ütölemişse, ne güzel ütölemiş. Ver de tekrar ütöleyeyim!

Örnek (19)'daki söylemde beğenme, (20)'de ise örtük bir beğenmeme söz konusudur.

3.3.g. Belirsiz Bir "Ben"

Yönergelerde yer alan "biz" tek kişiyi de birden çok kişiyi de gösterebilmektedir.

(21) Aşağıdaki resmi boyayalım!

(22) Aşağıdaki tümceleri tamamlayalım.

(23) Aşağıdaki durumları eşleştirelim.

Örnek (21), (22) ve (23)'te yer alan yönergeler, sözcemele durumuna göre, bir topluluk ("ben"+ "onlar") tarafından da kitap yazarları/yazarı tarafından da verilmiş olabilir. Burada örtük emri veren "ben"/"biz" kendisinden değil karşıdakilerden ("siz") bir şey istemektedir. "tamamlayın", "eşleştirin" demek yerine eyleme kendini de katarak bir işbirliği kavramı yaratmaktadır.

3.3.h. Sorumluluktan Kaçınma / "biz" in İçinde Kaybolma

Kimi zaman konuşucu kendisi gibi birilerinin de olduğunu düşünerek alçak gönüllülüğünden ama çoğu zaman da suçunu örtme, "biz" içinde kaybolma, sorumluluğunu azaltma niyeti ile "ben" yerine "biz" i kullanır. Böyle durumlarda konuşucunun kendisini affetme niyeti söz konusudur.

(24) A: Sen üniversiteden mezun olmadın mı hâlâ?

B: Hayır, bir türlü okulu bitiremedik.

(25) A: Arkadaşlar ödevlerinizi yaptınız mı?

B: Hayır, yapmadık hocam.

Örnek (24) ve (25)'te yer alan söylemlerde tek kişi ("ben") bulunmaktadır, ancak konuşucu, bir başkasının/başkalarının da kendisiyle benzer olumsuz davranış sergilediğini düşünerek konuşmakta ve "ben"i "biz" olarak kullanarak çoğullamakta ya da öyle düşünülmesini istemektedir.

3.3.1. Söylemlerde/Metinlerde

3.3.1.1. Siyasal Söylemler: Buradaki "biz", çoğunlukla konuşan kişi olumlu iletiler verdiği zaman kullanılmaktadır. Konuşucu yüksek konumda olan yetkili bir kişi, il temsilcisi olabilir.

(26) Rusya Parlamentosu alt kanadı Duma'nın diğer ülkelerde yaşayan Rus soydaşlarının problemlerini ele alan yuvarlak masa oturumu sırasında konuşan milletvekili Şpelov, "Biz büyük bir ülkeyiz ve mevcut tüm güçleri kullanarak tüm dünyada kendi çıkarlarımızı korumalıyız. Gücümüz yeterli, propaganda yürütmeliyiz, ama komşu ülkelerde hala her şeyi kaybetmedik" dedi. (Yusifsoy, 2017)

Örnek (26)'da konuşucu olan Şpelov, bu söylemle Rus soydaşlarına "ben sizin çıkarlarınızı da koruyacağım." iletilisini de örtük olarak vermektedir. "Biz", Duma ve onu oluşturan yöneticiler, üyelerdir. Spelov da onlar adına konuşmaktadır.

3.3.1.2. Siyasal Sözcüler: Birinci tekil kişi (konuşucu) ve üçüncü tekil kişi (sözcülüğü yapılan kişi) birleşerek "biz" olmaktadır. Sözcü ortak konuşucu durumundadır.

(27) İbrahim Kalın: Sayın Merkel'in yapıcı bir rolü oldu ama Alman basınının iddia ettiği gibi savaşın eşliğine gelme gibi bir durum olmadı. Yunanistan bizim önemli bir komşumuz. Yunanistan ile biz bütün bu konuları konuşmaya hazırız. Herkes kendi kıta sahanlığında çalışmalara devam etsin, tartışmalı bölgelerde de ortak çalışmalar yapılsın. Sayın Cumhurbaşkanımız 'Biz yapıcı olalım bir müddet bekletelim' dedi. Gelin ikili meselelerimizi ikili olarak çözelim. AB üyeliğini baskı unsuru olarak kullanarak netice almanız mümkün olmayacaktır. (Habertürk, 2020)

Örnek (27)'de söylemi oluşturan kişi İbrahim Kalın, Cumhurbaşkanı (üçüncü tekil kişi) ve kendi adına konuşurken Cumhurbaşkanının söylemini de doğrudan aktarılan söylemle vermeyi ihmal etmemekte onun da sesini duyurmaktadır.

3. i. Bizler

“Bizler” kullanımında da bir çoğul yinelemesi söz konusudur. Daha çok seçkin dilde kullanılmaktadır.

(27) Bizler, yaşamımızın özneliği ve özelliği ölçüsünde, çağımızın yalnız kurbanları değil, aynı zamanda etkenleriyiz de. Çağımız, biz demektir. (Jung, 1994, s. 54)

Örnek (27)'de “ben”ler, “biz”i oluşturarak bir bütünlük sunmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

“Biz” adlı üzerine yapılmış olan bu çalışmada çağdaş dilbilime önemli katkıları olan Benveniste’in sözceleme kuramı ve öznellik kavramı kısaca açıklanmış ve bu çerçevede “biz” adının kullanım bağlamları belirlenmiştir.

Bu çalışmada öncelikle “biz” adının geleneksel dilbilgisi kitaplarında yapılan tanımları tartışılmıştır. Bu kitaplarda “birinci çoğul kişi” olarak tanımlanan “biz” adının içinde çelişki barındırdığı dikkat çekmektedir. Bu durumda, yapılan dilbilimsel çalışmalar doğrultusunda kişi adlarının tanımlamalarının/betimlemelerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

“Biz” adının tanımları tartışıldıktan sonra “biz”/“ben” karşıtlığına değinilmiştir. Yapılan incelemede Türkçede “biz”in, (çoğul kişideki) “ben”ler anlamına gelmediği, “ben”in çoklanmış biçimi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca “biz” adının unvanlarla kullanımı da oldukça fazladır. “Biz”+Unvan kullanımlarında “biz” diyen kişi “ben” de demiş olabilir. Bunun yanı sıra roman ve öykü gibi kurmaca yapıtlarda sözceleme öznesi, kâğıt üzerinde kurgusal bir “biz” yaratmaktadır. Bunlara ek olarak kurmaca yapıtlarda, tezlerde, bilimsel araştırmalarda ve grup çalışmalarında “biz” kullanımı oldukça yaygın bir şekilde görülmektedir. İç konuşmada (monolog), konuşucu, alıcı “sen” ve konuşucu “ben” ilişkisi kurarak (ben+sen=biz) “biz”e ulaşmaktadır. Yapılan incelemeye göre “biz” adlı, “siz” adının yerine geçmektedir. Konuşucunun tek olması durumunda “sen”/“siz” yerine

geçebilir, böylece “biz”i oluşturur (ben+sen/siz=biz). Öte yandan “biz”/“siz”/“sen”=ast üst ilişkisi ve “biz”/“siz”/“sen”=eşitlik ilişkisi de belirlenen diğer kullanımlardır. Bunlara ek olarak “biz” adılı kullanımları tersinlemenin iki yönü olan, olumsuzdan olumluya ve olumludan olumsuza doğru anlamsal bir değişim göstermektedir. Üçüncü tekil kişi, çoğul yerine konuştuğu zaman ise “biz” adılı anlam kazanmakta; böylece kimi zaman belirsiz bir “ben” olan bir “biz” de ortaya çıkmaktadır. Konuşucunun sorumluluktan kaçınma, “biz”in içinde kaybolma stratejileri de açıklanmaya çalışılmıştır. Siyasal metinlerde/söylemlerde konuşucuların/sözcülerin kullandıkları “biz”e de bu bağlamda değinilmiştir. “Bizler” kullanımında da bir çoğul yinelemesi söz konusudur.

Elde edilen bulgular Türkçede öznelliğin diğer bazı adılarda olabildiği gibi bağlam içerisinde “biz” adılıyla da çeşitli biçimlerde ve anlamlarda ortaya çıktığını göstermektedir. Geleneksel dilbilgisinde “adın yerini tutan ögeler” olarak betimlenen adılardan biri olan “biz”in aslında bağlam içerisinde ne kadar çok anlam yüklediği de gösterilmeye çalışılmıştır.

Öznellik konusu ve adılların bunları yansıtmaya özellikleri üzerine az sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın içerik olarak özgünlüğü göz önüne alındığında alanyazında diğer adıllarla ilgili yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Abasıyanık, S.F. (2006). *Öyle Bir Hikaye-Hayattayken Yayınlanmış Hikaye Kitapları*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Benveniste, É. (1995). *Genel Dilbilim Sorunları* (E. Öztokat, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bozkurt, E. S. (2019). Dilin Anlam İnşasında Adıllar. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 345-356.
- Demirci, K. (2014). Pro-Forms: Are Pronouns Alone in the Function of Representation?. *Bilig*, 68, 97-116.
- Güdücüler, B. (2021, 04 Mart). Cehalet ve Eğitim. *Görünüm*. Erişim adresi: <http://gorunumgazetesi.com.tr/yazar/5423/cehalet-veetm.html>

- Güven, S. C. (2020, Temmuz). Sanat Derslerinde Teknik Dışı Alanlar. *17. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı Dijital Konferans Kitapçığı* içinde (s. 7). Sabancı Üniversitesi: İstanbul. <https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2020/06/17.-İÖK-Konferans-Kitapçığı.pdf>
- Habertürk. (2020, 28 Temmuz). İbrahim Kalın'dan Diyanet Açıklaması. *Habertürk*. Erişim adresi: <https://www.haberturk.com/son-dakika-haberi-ibrahim-kalin-dan-diyamet-aciklamasi-2757318>
- Hacızade, N. (2017). Türkçede Kişi Adıllarının Deyişsellığı. *International Journal of Social Sciences And Education*, 3(5), 1581-1592.
- Jung, C. G. (1994). *Bilinç ve Bilinçaltının İşlevi*, (E. Büyükinal, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kıran, A. E. (2019). Sözeleme Kuramları ve Öznellik: Ben'in Halleri. S. Karagül içinde, *Prof. Dr. Sedat Sever'e Armağan. Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı*, (s. 87-97), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kıran, Z. ve Eziler Kıran, A. (2018). *Dilbilime Giriş*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Korkut, E. (2017). *Söz ve Kimlik*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Koyuncu, F. ve Erduran, Y. (2020, Temmuz). Bilimde Başarı Yaşamı Tanımaktan Gelir. *17. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı Dijital Konferans Kitapçığı* içinde (s. 7). Sabancı Üniversitesi: İstanbul. <https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2020/06/17.-İÖK-Konferans-Kitapçığı.pdf>
- Machado, B. F. V. (2015). Benveniste, Lacan And Structuralism: About The Opposite Meanings Of Primitive Words. *Alfa: Revista de Linqüística*, São Paulo, 59(1), 11-26.
- NTV SPOR. (2008, 19 Kasım). Polat: Sercan Bütçemizi Aşıyor. *NTV*. Erişim adresi: <https://www.ntvspor.net/futbol/polat-sercan-butcemizi-asiyor-579e743ec873cc20ac3fd38f>
- Torun, Y. (2009). Derleme Sözlüğü ve Türkçe Sözlük'te Madde Başı Olarak Kişi Adıllarının Kullanımı Üzerine. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 377-386.
- Turan, Ü. D. (1998). Türkçe Metinlerde Adılların Dağılım ve İşlevleri. *Dilbilim Araştırmaları*, 9, 70-84.
- Yusifsoy, A. (2017, 31 Ocak). Rus Milletvekili Kazakistan'a Göz Dikti. *Yeniçağ*. Erişim adresi: <https://yenicag.info/rus-milletvekili-kazakistana-goz-dikti/>

